

“Το μήνυμα της ακολουθίας του Νιπτήρος”

/ Γνώμες

Φώτιος Αποστολός, Δρ. Θεολογίας

Η ακολουθία του Ιερού Νιπτήρος αποτελεί μια από τις ωραιότερες και παραστατικότερες ακολουθίες της Ανατολικής Ορθόδοξης Εκκλησίας. Οι ρίζες της εντοπίζονται στους πρώτους αιώνες διάδοσης του χριστιανισμού· με ποικίλες προσθήκες, αφαιρέσεις και παραλλαγές η συγκεκριμένη ακολουθία αναπαριστάται αδιαλείπτως από αιώνων με μεγάλη επισημότητα το πρωινό της Μεγάλης Πέμπτης στην Αγία Αυλή του Ναού της Αναστάσεως στα Ιεροσόλυμα και στο ιερό νησί της Πάτμου· τελείται επίσης με κατάνυξη το απόγευμα της Μεγάλης Τετάρτης σε κάθε ορθόδοξο ναό σε ανάμνηση της πράξης του Κυρίου, που έπλυνε τα πόδια των μαθητών του στο υπερώο του Μυστικού Δείπνου.

Σε ένδειξη ταπεινοφροσύνης και αγάπης ο Κύριος μας, Ιησούς Χριστός, σηκώνεται από το τραπέζι του δείπνου, αποχωρίζεται τα ιμάτια Του, ζώνεται το λέντιον και πλένει τα πόδια των μαθητών Του. Δεν είναι μια τελετουργική πράξη, αλλά

συμβολική έκφραση ταπεινοφροσύνης και αντιαυταρχικής νοοτροπίας. Εάν, λοιπόν, έπλυνα τα πόδια σας εγώ, που είμαι ο Κύριος και ο Διδάσκαλος, πολύ περισσότερο οφείλετε να κάνετε τούτο εσείς και να πλύνετε ο ένας τα πόδια του άλλου με αγάπη και ταπεινοφροσύνη και να έχετε την διάθεση να κάνετε την πλέον ταπεινωτική υπηρεσία χάριν των άλλων ανθρώπων. Με αυτό που έκαμε, τους έδωσε το τέλειο παράδειγμα, για να κάνουν και αυτοί το ίδιο. *Ύπόδειγμα γάρ δέδωκα ὑμῖν*(Ιω.13,15).

Συγκλονιστικό ήταν το παράδειγμα του Κυρίου για τους Μαθητές. Η ταπείνωσή Του, τους επανέφερε στη θεία ατμόσφαιρα, τους έκανε να αισθανθούν απέραντο σεβασμό προς τον ταπεινωθέντα Κύριο και τους προετοίμασε να παρακολουθήσουν με λατρευτική κατάνυξη την παράδοση του μυστηρίου της θείας Ευχαριστίας, που θεμελίωσε τη Λειτουργική ζωή της Εκκλησίας. *Ο υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι*(Ματθ.10:45). Και αυτή είναι η προτροπή Του προς όλους μας.

Η ταπείνωση και η φιλανθρωπία είναι η βάση των αρετών. Τίποτα δεν εξαγιάζει τον άνθρωπο τόσο, όσο η αρετή της ταπείνωσης. Ο Κύριος αποτελεί ύψιστο παράδειγμα ταπείνωσης. Γεννήθηκε σε ένα σπήλαιο, έζησε απλά, αθόρυβα και φτωχικά την ζωή του, διακόνησε τον άνθρωπο, δηλαδή κήρυξε, θεράπευσε, ανέστησε, λίγο πριν το Πάθος Του έπλυνε τα πόδια των μαθητών Του και τέλος πέθανε ως τελευταίος κακούργος πάνω στον Σταυρό. Η ταπείνωση είναι, λοιπόν, μίμηση του Χριστού. Σαφές το μήνυμα της ακολουθίας του Νιπτήρος, πως για να κληρονομήσει ο άνθρωπος την επουράνιο και ανέσπερο βασιλεία του Θεού, πρέπει απαραίτητα να αποκτήσει ταπείνωση, που ανεβάζει τον άνθρωπο στον Θεό και τον καθιστά δεκτικό της χάρις Του.

Η ταπείνωση βέβαια δεν έχει σχέση με την ταπεινοσχημία ούτε με ατομικά συμπλέγματα κατωτερότητας. Την ταπείνωση ο χριστιανός την βιώνει ως πρόσωπο – υπόσταση στις σχέσεις του με τον Θεό και τον πλησίον. Και όπως επιμένουν ο Ιωάννης ο Ευαγγελιστής και ο Γέροντας Σωφρόνιος Σαχάρωφ: οι σχέσεις με τον πλησίον προηγούνται και είναι αυτές που μας ανάγουν και μας μυσταγωγούν στην σχέση μας με τον Θεό. Ο Χριστός πριν ταπεινωθεί και υπακούσει στο θέλημα του Ουρανίου Πατρός στην Γεθσημάνειο Προσευχή, ταπεινώθηκε και έπλυνε τα πόδια των μαθητών Του. Πέρασε σε αυτούς βιωματικά το μήνυμα της καταλλαγής του Θεού με τους ανθρώπους. Ετοίμασε με αυτόν τον τρόπο τα αισθητήριά τους για το μέγα και ακατάληπτο μυστήριο του Σταυρού. Τον τρόπο του Χριστού ακολουθούν και οι άγιοι, σύγχρονοι και παλαιοί. Πρώτα αγκαλιάζουν τον άνθρωπο και τον διακονούν ώστε να δει την αγάπη του Θεού στο δικό τους πρόσωπο και ύστερα του μιλούν για τον Θεό.